

kirjaamo.okm@gov.fi

Viite: VN/33945/2023

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Välitän seuraavan, Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksikön lukiokoulutuksen valmisteleman lausunnon käyttöönne näin sähköpostitse, koska lausunnon tallentaminen lausuntopalveluun ei tiistai-iltana 4.6.2024 onnistunut:

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Porin kaupungin lukiokoulutus yhtyy Kuntaliiton lausuntoon asiassa huomioiden lisäksi seuraavat seikat:

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Oppimisen tuen muutoksia koskien säädösehdotuksen muutosten vaikutus rahoitukseen ei ole kaikissa lukiokoulutuksen järjestäjissä vähäinen, johtuen keskimääräisten ryhmäkokojen huomattavasta vaihtelusta valtionosuuksien erojen mukaisesti. Lukion valtionosuudesta johtuen isoissa lukioissa opetusryhmät ovat selkeästi perusopetusta isommat, joten eriyttäminen on näissä haasteellista. Jos oikeutta erityisen tuen järjestelyihin odotetaan jatkettavan lukiokoulutuksen päätösin perusopetuksessa myönnettyjen menettelytapojen mukaisesti, on syytä varautua kustannusten kasvuun. Luokaton lukio koulumuotona poikkeaa myös ammatillisesta toisesta asteesta, jossa voidaan osoittaa koulutuspaikkoja soveltuvilta opintolinjoilta huomioiden vammaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet esimerkiksi ryhmäkoon osalta. Perusopetuksesta poiketen laaja-alaisen erityisopettajan aineenhallinta ei riitä lukion opetussuunnitelman tavoitteiden opettamiseen. Perusopetuksessa on mahdollista yksilöllistää opiskelijan opetussuunnitelmaa, mutta lukiossa tosiasiaassa ylioppilastutkinto määrittelee opetuksen sisällöt.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Englanninkielisen suomalaisen lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon osalta tavoite on hyvä, edistää lukiokoulutuksen saavutettavuutta paluumuuttajille, EU-kansalaisille sekä Suomen työmarkkinoille tulleiden vieraskielisten huoltajien lukioikäisille lapsille. Kohderyhmä on kuitenkin hyvin heterogeeninen, ja hallituksen esityksessä 21a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa rajataan hyvin tiukasti opiskelijat, joilla voisi olla oikeus tulla valituksi englanninkieliseen lukiokoulutukseen suorittamaan englanninkielistä ylioppilastutkintoa. Vain harvat vieraskieliset opiskelijat täyttävät lakiehdotuksen kriteerit. Perusteluista poiketen on hyvä selvittää esimerkiksi, tuottaako suomen tai ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärän suorittaminen osana perusopetuksen päättötodistusta tosiasiallisesti kaikille opiskelijoille riittävän valmiuden selviytyä suomen- tai ruotsinkielisistä reaaliaineiden ja matematiikan kokeista.

Englanninkielisen ylioppilastutkinnon pakollisen äidinkielen kielen laajuudeksi ehdotetaan toisen kielen oppimäärää (S2/R2). (HE s. 35) Lähtökohtaisesti englanninkielistä tutkintoa suorittavat eivät osaa suomea riittävän hyvin ja opetus on englanniksi, S2-ylioppilaskoe edellyttää laajaa sanavarastoa, tekstilajien hallintaa sekä monipuolista kykyä ilmaista itseään kirjallisesti, joten vain harvat opiskelijat saavuttavat riittävän kielitaidon tason kolmessa vuodessa pärjätäkseen S2-ylioppilaskokeessa. Muilta osin englanninkielinen opetus reaaliaineissa ei tue S2-kielitaidon kehittymistä.

Mikäli suomen kielen taidot ovat hyvin puutteelliset, 8-12 opintopisteen kieliopinnojen jälkeen osaaminen ei ole sillä tasolla, että opiskelija voisi jatkaa suomenkielisiin korkeakouluopintoihin. S2-/R2-opinnot eivät myöskään ole "peruskielitaidon" opintoja, vaan sisällöt ovat hyvin pitkälti samoja kuin äidinkieleessä. Suomalaista yhteiskuntaa parhaiten palvelisi se, että englanninkieliseen ylioppilastutkintoon tähtäävässä koulutuksessa olisi kansalliskielen lyhyen oppimäärän koe, ja tutkinnossa äidinkielen oppimäärä olisi B-oppimäärä / "lyhyt kieli". Silloin opetuksessa olisi mahdollista tukea opiskelijan kielitaidon kehittymistä oikealla tasolla. Tämä tukee integroitumista paremmin kuin toistuvat riittämättömyyden ja osaamattomuuden kokemukset S2-/R2-tunneilla.

Englanninkielinen yo-tutkinto tulisi nähdä väylänä englanninkielisiin korkeakouluopintoihin suomalaisissa korkeakouluissa. Kansalliskielen opinnot lukion aikana tulisi käyttää B-tason opetukseen, jotta arjen kielitaito kehittyy.

Ehdotuksen 21a §:n säädöksen lopullisessa muotoilussa lähtökohtana pitäisi olla sekä vieraskielisten opiskelijoiden yhdenvertaiset sivistykselliset oikeudet että hyvin heterogeenisen opintotaustan huomioiminen.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Ehdotettu taito- ja taideaineiden kokeen uudistus aiheuttaa koulutuksen järjestäjille lisäkustannuksia erityisesti po. kokeiden uusijoiden, täydentäjien sekä aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavien kokelaiden osalta. Lisäksi kannattaisi selvittää, miten huomioidaan taito- ja taideaineiden kokeisiin valmistauduttaessa opiskelijoiden aiempi osaaminen esimerkiksi kyseisten oppiaineiden erityistehtävälینjojen opiskelijoiden osalta.

Porin kaupunki, sivistystoimiala, opetusyksikkö, lukiokoulutus / yksikön päällikkö
Taneli Tiirikainen.

Ystävällisin terveisin
Pauliina Mäenpää, johtava juristi